

Αφόρμηση-ΓΛΩΣΣΟΛΑΛΙΑ - ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΣ

<https://www.youtube.com/watch?v=5ivG8EEwhjk>

Οι διδάσκουσες : Δανιήλ Γ. – Μιχαήλ Α.

Στίχοι: Σοφία Αθανασιάδου
Μουσική: Παντελής Θαλασσινός
Πρώτη εκτέλεση: Παντελής Θαλασσινός (Από άλλα περιβόλια)

Η γλώσσα που μου δώσατε μελώδισε στο στόμα,
ροδόσταμο που άνθισε στο πατρικό μου χώμα,
θαλασσινή η αύρα της, βουνίσια η πνοή της,
τον κόσμο όλο γύρισε, αλάργεψ' η φωνή της.

Η ανατολή τη λάτρεψε, η δύση την καρπώθει,
πόθο γλυκό ζωντάνεψε σ' αυτόν που τη ζυγώθει,
αθανασία γνώρισε στα έργα των ανθρώπων,
φεγγάρισε τη σκοτεινιά ξένων λαών και τόπων.

Γλώσσα μου μυριολάλητη πώς να σε ασημώσω

Η Ελληνική Γλώσσα είναι ίσως η μοναδική γλώσσα που επί αιώνες ομιλείται και ζει μέχρι σήμερα, με φωνικές αλλαγές βέβαια, αλλά με την ίδια ρίζα και βάση. Υπήρξε ανέκαθεν το σκαρί που κουβαλούσε τη φιλοσοφία, τη λογοτεχνία, τον πολιτισμό και την παράδοση ενός λαού που γεννήθηκε και ανατράφηκε σ'έναν τόπο μοναδικό. Στο μεγάλο ταξίδι της στους αιώνες, σμίλεψε και σμιλεύτηκε από την Ελληνική σκέψη και επηρέασε λαούς και πολιτισμούς, με πολλούς τρόπους, διατηρώντας ατόφια εκείνα τα χαρακτηριστικά της που της δίνουν μια μοναδική δυναμική και τα οποία την κάνουν να μοιάζει με φάρο που λάμπει στη σκοτεινιά, ακόμα και των πιο δύσκολων καιρών. Γλωσσολαλιά ελληνική, της οικουμένης θάμα...

Ράνια Χιουρέα
Σχολική σύμβουλος

που 'σαι διαμάντι αδάμαστο, πέτρα για να στεριώσω,
έχω τον τρόπο μου εγώ την πέτρα να σηκώσω,
και αργυρούς θνητούς να βρω, τη γλώσσα ν' αρματώσω.

Αίσωπος, Όμηρος, Θαλής, Ηρόδοτος κι Αισχίνης,
Σόλων, Σωκράτης, Σοφοκλής, Καβάφης κι Ευριπίδης,
Πίνδαρος, Πλάτων, Πλήθωνας, Κάλβος και Καζαντζάκης,
Ερατοσθένης, Ηράκλειτος, Σεφέρης, Καρυωτάκης,
Γκάτσος, Ελύτης, Αξελός, Παπαδιαμάντης, Ζέη
Αναγνωστάκης, Κούμας, Κουν, Μάτεσης, Ωριγιάννης,
Σικελιανός και Παλαμάς, Γαζής κι Αριστοτέλης,
Παπαντωνίου, Γιανναράς, Βρεττάκος, Καμπανέλλης,
Μαβίλλης, Σεβαστίκογλου, Ξενόπουλος, Διογένης,
και Μυριβίλης, Πιπτακός, Δροσίνης, Δημοσθένης,
Επίκουρος, Ησίοδος, Γρυπάρης Καββαδίας,
Αναξαγόρας, Αρίσταρχος, Βενέζης και Βοργίας.

Η γλώσσα που μας δώσατε σμίλεψε το σκαρί μας,
το νου με γνώση μπόλιασε, πότισε την ψυχή μας,
μάγεψε πλάνητες πολλούς, ξελόγιασε την πέννα,
γένος και γης μπερδεύτηκαν, με μιας γενήκαν ένα.

Χαλάλι ήταν οι φθόγγοι της, θέριεψαν μύριες λέξεις,
οι λέξεις έβγαλαν φτερά και γέννησαν τις σκέψεις,
το γόνυ εκράτησαν ορθό στις λευτεριάς το τάμα,
γλωσσολαλιά Ελληνική, της οικουμένης θάμα.

Γλώσσα μου μυριοάλητη μην θαρρείς σε προδώσω,
μην τάχα σε απαρνηθώ, σ' άλλα καλά να ενδώσω,
λαλιά μου, εσύ, πεντάμορφη, πάντα θα σε χρυσώνω,
που 'σαι διαμάντι αδάμαστο, πέτρα για να στεριώνω,
έχω τον τρόπο μου εγώ την πέτρα να σηκώνω
και τους χρυσούς θνητούς να πω, την γλώσσα ν' αρματώνω.

Ρίτσος, Τερζάκης, Κοραής, Κορνάρος, Πρωταγόρας,
Ψυχάρης, Τσίρκας, Συκουτρής, Χρυσολωράς, και Ρώτας,
Αριστοφάνης, Βάρναλης, Βιζυηνός, Χορτάτης
και Μακρυγιάννης, Σολωμός, Ρήγας και Σαμαράκης,
Αυγέρης, Ουράνης Μαρκοράς, και Ισοκράτης, Θέσπις,
Ψαθάς και Χριστιανόπουλος, Μουσουρός, Προβελέγγης,
και Θουκυδίδης, Μένανδρος, Δελμούζος, Καρκαβίτσας,
Χ(ε)ίλων, Ροΐδης, Λάσκαρης, Χάκκας, Χατζής, Σκαρίμπας,
Εμπεδοκλής και Πλούταρχος, Κύρος, Πανοπολίτης,
Κόραξ, Βοργίας, Βουτυράς, Σουρής, Βαλαωρίτης,
Ιορδανίδου, Αρβελέρ, Σαπφώ και Αλεξίου,
η Πολυδούρη, η Μιλλιέξ, Δέλτα και Σωτηρίου,
και Ιπποκράτης, Ξενοφών, Πολίτης, Εφταλιώτης,
Αισχύλος, Αινησίδημος, Λυσίας, Μπαμπινιώτης

Παρακολουθούμε τη συνέντευξη του καθηγητή της Γλωσσολογίας Γ. Μπαμπινιώτη στη δημοσιογράφο κ. Φλέσσα στην εκπομπή « ΣΤΑ ΑΚΡΑ» συνέντευξη στο you tube

(https://www.youtube.com/watch?feature=player_detailpage&v=rNUeiA8DGFo#t=14 το μεγαλείο της ελληνικής γλώσσας) και απαντούμε:

- ✦ **Ποια είναι τα τρία ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της ελληνικής γλώσσας;**
- ✦ **Ποιο είναι το πιο σημαντικό και γιατί;**
- ✦ **Τι σημαίνει καθαρεύουσα και πώς συνδέεται με το κίνημα του Νεοελληνικού Διαφωτισμού;**
- ✦ **Τι δηλώνει η ύπαρξη ελληνικών λέξεων με διεθνή χαρακτήρα;**
- ✦ **Τι σημαίνει η φράση Linqua Franca; Πότε ήταν η ελληνική γλώσσα Linqua Franca;**

Οδυσσέας Ελύτης

Από το Άξιον Εστί:

Τη γλώσσα μου έδωσαν ελληνική

Τη γλώσσα μου έδωσαν ελληνική.
το σπίτι φτωχικό στις αμμουδιές του Ομήρου...

Μονάχη έγνοια η γλώσσα μου στις αμμουδιές του Ομήρου...

Εκεί σπάρει και πέρκες
ανεμόδαρτα ρήματα
ρεύματα πράσινα μες στα γαλάζια
όσα είδα στα σπλάχνα μου ν' ανάβουνε
σφουγγάρια, μέδουσες

με τα πρώτα λόγια των Σειρήνων
όστρακα ρόδινα με τα πρώτα μαύρα ρίγη...

Μονάχη έγνοια η γλώσσα μου, με τα πρώτα μαύρα ρίγη...

Οδυσσέα Ελύτης: «Μου εδόθηκε, να γράφω σε μια γλώσσα που μιλιέται επί 2.500 χρόνια χωρίς διακοπή και μ' ελάχιστες διαφορές. [...]στο μάκρος 25 αιώνων δεν υπήρξε ούτε ένας, επαναλαμβάνω ούτε ένας, που να μη γράφτηκε ποίηση στην ελληνική γλώσσα. Το αναφέρω για να δείξω τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει ένας ποιητής όταν χρησιμοποιεί για τα πιο αγαπημένα πράγματα τις ίδιες λέξεις που χρησιμοποιούσαν μια Σαπφώ ή ένας Πίνδαρος. [...]»

✚ **Γιατί μονάχη έγνοια του ποιητή είναι η γλώσσα; Απαντήστε λαμβάνοντας υπόψη τους στίχους του τραγουδιού του Παντελή Θαλασσινού καθώς και τη συνέντευξη του Γ. Μπαμπινιώτη.**

- ✚ Γράψτε ένα διάλογο στη γλώσσα των νέων του σκίτσου που να προκαλεί τη συγκεκριμένη αντίδραση του ενήλικα.
- ✚ Παρατηρήστε την εξωτερική εμφάνιση των παιδιών και του ενήλικα. Ποια μηνύματα επιχειρεί να περάσει ο σκιτσογράφος μέσα από τη γλώσσα και την εμφάνιση των νέων;
- ✚ Ποια στάση των μεγαλύτερων απέναντι στη γλώσσα των νέων αποτυπώνεται;

Η γλώσσα των νέων

Βασικά χαρακτηριστικά :

- ✚ Περιορισμένο λεξιλόγιο, συνθηματικός λόγος στην καθημερινή επικοινωνία.
- ✚ Νεολογισμοί.
- ✚ Γραμματικά και συντακτικά λάθη.
- ✚ Αλλαγές στις σημασίες των λέξεων.
- ✚ Αλόγιστη αντικατάσταση ελληνικών λέξεων με ξένες.

Γιατί οι νέοι χρησιμοποιούν τον συγκεκριμένο τρόπο επικοινωνίας ;

- ✚ Για να διαφοροποιηθούν από τους μεγαλύτερους, να νιώθουν ξεχωριστοί και να μην γίνονται κατανοητοί από τις άλλες γενιές.
- ✚ Γιατί έχουν έμφυτη την τάση να αμφισβητούν και να αντιδρούν σε οτιδήποτε καθιερωμένο.
- ✚ Δεν γνωρίζουν επαρκώς την μητρική τους γλώσσα.
- ✚ Είναι γλωσσομαθείς και επηρεάζονται από ξενόφερτα πρότυπα ζωής.
- ✚ Υποδηλώνουν την περιφρόνησή τους για τον κόσμο που διαμόρφωσε η προηγούμενη γενιά.
- ✚ Επιλέγουν τον συνθηματικό λόγο που επιβάλλουν οι γρήγοροι ρυθμοί ζωής.
- ✚ Αντιγράφουν γλωσσικά πρότυπα από τις διαφημίσεις, το παγκόσμιο μουσικό στερέωμα, τα περιοδικά κ.α.

Τρόποι αντιμετώπισης του φαινομένου

- ✚ Παροχή ανθρωπιστικής παιδείας με σωστή και δυναμική **διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας**. Λειτουργία οργανωμένων βιβλιοθηκών και καλλιέργεια φιλιαναγνωσίας. Οργάνωση εκδηλώσεων που προβάλλουν τη λογοτεχνική δημιουργία και φέρνουν τους μαθητές σε επαφή με συγγραφείς.
- ✚ Οι εργαζόμενοι στα **μέσα ενημέρωσης** θα πρέπει να διακρίνονται για την παιδεία τους και τη σε βάθος γνώση της γλώσσας, να υπάρχουν που να προβάλλουν το βιβλίο και τους πνευματικούς ανθρώπους ως πρότυπο ζωής.
- ✚ Η πολιτεία να θεσπίσει νόμους για τον περιορισμό της χρήσης ξένων λέξεων σε δημόσιες επιγραφές αλλά και στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Με τη βοήθεια ειδικών επιστημόνων **να αντικαταστήσει ξένες λέξεις** που χρησιμοποιούνται ευρέως στον τομέα της τεχνολογίας και των επικοινωνιών από τις αντίστοιχες ελληνικές.

Λίγη ακόμη εξάσκηση ...

Η γλώσσα των νέων

Η ελληνική γλώσσα είναι μια γλώσσα ξεχωριστή, ανάμεσα στις άλλες γλώσσες του κόσμου με μακρόχρονη ιστορία, η οποία εξελίχθηκε στο πέρασμα των αιώνων. Κατά την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους και μετά από αρκετές γλωσσικές διαφοροποιήσεις υιοθετήθηκε η κοινή νεοελληνική γλώσσα. Στη Νεοελληνική διαπιστώνουμε περιπτώσεις κοινωνικών διαλέκτων. Μία ακραία περίπτωση κοινωνικής διαλέκτου είναι και η γλώσσα της νεολαίας της οποίας τα χαρακτηριστικά είναι:

α) υιοθέτηση λέξεων από ακραία περιθωριακά ιδιώματα, όπως η γλώσσα που ομιλείται από τους μάγκες, η αργκό π.χ. υιοθετούν εκφράσεις όπως τη βρίσκω (από τη γλώσσα των τοξικομανών) ή τη χρήση ελληνικών λέξεων με διαφορετική σημασία για σαρκασμό και ειρωνεία, π.χ. καλή φάση φίλε. Λέξεις που λειτουργούν ως σύμβολα αλληλεγγύης και σημεία αναγνώρισης των μελών μεταξύ τους, καθώς και διαφοροποίησης τους από την υπόλοιπη κοινωνία, πράγμα που δυναμώνει τη συνοχή της ομάδας. Επίσης, λειτουργούν ως σύμβολα αμφισβήτησης των αξιών της ευρύτερης κοινωνίας, θέλοντας με τον τρόπο αυτό να δείξουν ότι η κοινωνία δεν τους στηρίζει και τους έχει περιθωριοποιήσει.

β) χρήση ξένων λέξεων που δείχνουν την επίδραση της Αγγλικής και αλληλεγγύη προς μια διεθνή νεολαία, πχ. κουάρω. Τα προϊόντα στο γλωσσικό επίπεδο (λέξεις αγγλικές, γαλλικές, κ.λπ.), λόγω των επαφών με άλλους λαούς, ονομάζονται δάνεια και περνούν στη Νεοελληνική μέσω των διγλωσσων ομιλητών. Τα δάνεια με την είσοδο τους στη Νεοελληνική υφίστανται κάποιου είδους προσαρμογή, δηλαδή αφομοιώνονται στο νεοελληνικό σύστημα, πράγμα που δεν σχετίζεται άμεσα με την τελική υιοθέτησή τους.

Η γλώσσα των νέων συχνά κρίνεται ως ποιοτικά κατώτερη και φτωχή και κατηγορείται ότι απειλεί την επιβίωση της ελληνικής...

- ✚ Ποια τα γνωρίσματα της γλώσσας των νέων σύμφωνα με το κείμενο;
- ✚ Γιατί οι νέοι επιλέγουν να διαφοροποιούνται γλωσσικά από τους μεγαλύτερους;

Η γλώσσα δεν γυρίζει πίσω

Στη δεκαετία του '80 η Ελλάδα ανακάλυψε τη γλώσσα των νέων
Μια φορά κι έναν καιρό, στη δεκαετία του '80, οι νέοι είχαν τη δική τους «γλώσσα».

Για την ακρίβεια, ένα λεξιλόγιο για **να**:

μιλάνε για τα κέφια τους (τη βρίσκω, στα χái μας, πήρα ανάποδες),

εξιστορούν τις πράξεις τους (του την είπα, ξεσαλώσαμε)

κατονομάζουν ανθρώπους γύρω τους (τζαζιμένος, τύπισσα).

χαιρετάνε φίλους και γνωστούς (*κολλητέ, μεγάλη, ρε άτομα*)

ελέγχουν την κατάσταση (*κούλαρε, ξεκόλλα*).

ανοίγουν την κουβέντα,

οργανώνουν την αφήγησή τους (*και καλά, κι έτσι*).

αξιολογούν ό,τι τους αρέσει (*αστέρι, αφασία, και γαμώ τα παιδιά, πολύ φάση, χάσιμο*)

ή δεν τους αρέσει (*ξενέρωμα, πατάτα*).

Μια «γλώσσα» βασισμένη στην παραδοσιακή νεοελληνική αργκό, εμπλουτισμένη με νεολογισμούς και αγγλικά στοιχεία. Η γραπτή χρήση της περιοριζόταν σε προσωπικά γράμματα και σποραδικές εμφανίσεις σε νεανικά περιοδικά, η δημόσια χρήση της στα νεανικά στέκια.

Ώσπου άρχισε η ανακάλυψή της. Τα πρώτα δημοσιεύματα Τύπου για τη «γλώσσα των νέων» εμφανίστηκαν το 1984-85 (στο «Αντί» και στην «Αυγή»), το πρώτο επιστημονικό άρθρο το 1986 (του Γιώργου Μπαμπινιώτη), το πρώτο δημοσιογραφικό «γλωσσάρι» το 1988 (στο «Κλικ»). Τα χρόνια που ακολούθησαν, εφημερίδες και περιοδικά δημοσίευαν αραιά αλλά τακτικά ρεπορτάζ για την «ακατανόητη γλώσσα των νέων» και γλωσσάρια «για να καταλαβαίνουν οι γονείς». Επειτα ήρθαν ο Λάκης Λαζόπουλος και οι «Μικροί Μήτσοι». Σήμερα πολλές από τις παραπάνω λέξεις και εκφράσεις θα τις ακούσετε και από ενηλίκους και μεσηλικούς, στη διαφήμιση, σε τραγούδια («Είμαι στα χάλι μου...»), σε στήλες εφημερίδων και (όχι μόνο νεανικών) περιοδικών.

Η γλωσσική ιστορία επαναλαμβάνεται: *όπως η* παραδοσιακή νεοελληνική αργκό έγινε γνωστή στην ευρύτερη κοινωνία μέσα από την καλλιτεχνική της χρήση (ρεμπέτικο), την επιστημονική καταγραφή (π.χ. στο «Λεξικό της πιάτσας») και την αισθητική της συγκρότηση (π.χ. σε ταινίες της Φίνος Φιλμς), *έτσι και η* σύγχρονη νεανική γλώσσα διαδίδεται στους λιγότερο νέους μέσα από δημοσιεύματα του Τύπου και τους «Μικρούς Μήτσους».

Μεταξύ άλλων ο Παναγιώτης Κονδύλης συνοψίζει με τον όρο «μαζική δημοκρατία του μεταμοντέρνου»: τον πολιτισμικό πλουραλισμό και το «ιδανικό της νεότητας». Για τις απανταχού νεανικές (υπο)κουλτούρες, αυτό σημαίνει ότι τρόποι συμπεριφοράς που ήταν παλαιότερα στιγματισμένοι γίνονται σήμερα κοινωνικά αποδεκτοί. Ας σκεφθεί κανείς μονάχα πόσο οι στάσεις απέναντι στα ανδρικά σκουλαρίκια, τα τατουάζ και τα μακριά μαλλιά άλλαξαν από τους «τεντιμποήδες» του '60 και τους «ροκάδες» του '70 ως σήμερα. Κάτι παρόμοιο ισχύει και για τη γλώσσα, τόσο στην Ελλάδα όσο και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Οχι πως σήμερα δεν υπάρχουν νεανικές «γλώσσες» άγνωστες και εξωτικές. Ωστόσο ένα κομμάτι τους από τη δεκαετία του '80 πέρασε στο κοινό νεοελληνικό λεξιλόγιο της δεκαετίας του '90. Ταυτόχρονα το φαινόμενο της νεανικής γλώσσας έγινε κοινωνικά αποδεκτό. Οι μεν έφηβοι διατηρούν ένα μέρος από τις νεανικές λέξεις και εκφράσεις στην ενήλικη ζωή, οι δε γονείς είναι σήμερα περισσότερο δεκτικοί απέναντι στους νεολογισμούς των παιδιών τους. Τα ΜΜΕ όχι μόνο παρουσιάζουν τη «γλώσσα των νέων» ως μέρος της σύγχρονης γλωσσικής πραγματικότητας, αλλά και προβάλλουν δείγματά της (π.χ. στη διαφήμιση) ως σύμβολα νεανικότητας και νεωτερικότητας. Έτσι η σχέση της σημερινής ελληνικής κοινωνίας με τη «γλώσσα των νέων» είναι πολύ διαφορετική απ' ό,τι πριν από 15 χρόνια. Μπορεί η ιστορία να επαναλαμβάνεται, αλλά η γλωσσική αλλαγή δεν γυρίζει πίσω.

Τι έμαθαν οι γονείς τα τελευταία χρόνια;

Οκτώ ατάκες που «παίζουν»

Τι παίζει σήμερα;

Τσα γεια!

Καλά, θα κουφαθείς τελείως!

Περάσαμε σούπερ!

Τα πήρε στο κρανίο!

Γουστάρω με τρέλα!

Ούτε με σφαίρες!

Δεν μασάω με τίποτα!

Ερωτήσεις κατανόησης

1. Σε ποιές περιπτώσεις χρησιμοποιούσαν οι νέοι τη δική τους γλώσσα στη δεκαετία του '80;
2. Σε τι βασιζόταν η γλώσσα των νέων;
3. Τι μαθαίνουμε από το κείμενο για την προφορική και γραπτή χρήση της γλώσσας των νέων στη δεκαετία του '80;
4. Τι μπορεί να σημαίνει η φράση *νεανικά στέκια*.
5. Πως άρχισε να γίνεται γνωστή στη δεκαετία του '90 η "γλώσσα των νέων";
6. Ποιό είναι το νόημα της φράσης *Η γλωσσική ιστορία επαναλαμβάνεται*
7. Ποιά είναι η στάση των γονέων απέναντι στη γλώσσα που χρησιμοποιούν τα παιδιά τους;
8. Με ποιο τρόπο αντιμετωπίζουν τη "γλώσσα των νέων" τα ΜΜΕ;
9. Πως αντιμετωπίζει σήμερα η ελληνική κοινωνία τη "γλώσσα των νέων" ;

Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Ότι η γλώσσα δεν είναι απλό εργαλείο , όπως την θέλουν μερικοί τεχνοκράτες γλωσσολόγοι, επικοινωνιολόγοι και πληροφορικοί, αλλά καθοριστικό συστατικό της προσωπικότητας του ατόμου και της φυσιογνωμίας ενός λαού, δηλ. υπαρξιακό στοιχείο, σήμερα φαίνεται να αποτελεί γενικότερα αποδεκτή θέση. Ο Γάλλος Buffon πολύ παλιά και πολύ επιγραμματικά ταύτισε την έννοια του ανθρώπου με την ιδιαιτερότητα της γλωσσικής του έκφρασης : το ύφος είναι ο ίδιος ο άνθρωπος. Πολύ αργότερα ένας φιλόσοφος της γλώσσας, ο πολύς Wittgenstein (...) διατύπωσε ακόμη πιο καθαρά μιαν αρχή στην οποία συχνότατα παραπέμπουν όλοι , όσοι μιλούν για την υφή και την αξία της γλώσσας. Η γλώσσα μου είναι ο κόσμος μου («The limits of my language mean the limits of my world »).

Μέσα στη γλώσσα ενός λαού, μέσα στην κάθε λέξη και φράση απεικονίζονται στοιχεία από την ιστορία, τη σκέψη τη νοοτροπία , την καλλιέργεια και τον πολιτισμό του .Γι αυτό και η ίδια η διδασκαλία μια μητρικής (εθνικής) γλώσσας , όταν διδάσκεται σωστά και στο απαιτούμενο βάθος, είναι αυτόχρονα διδασκαλία του ύφους και του ήθους ενός λαού , ιστορικός και φρονηματιστικός μαζί παράγων.

Ο ιδρυτής της «μοντέρνας», λεγόμενης, γλωσσολογίας, ένας γλωσσολόγος που είχε σ' όλη του τη ζωή θητεύσει στην ιστορικοσυγκριτική γλωσσολογία με ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τις κλασικές γλώσσες, -αναφέρομαι στο Ferdinand de Saussure – ήταν κι ο γλωσσολόγος που όρισε τη γλώσσα ως ταξινόμια του κόσμου. Που σημαίνει ότι ο άνθρωπος με τη γλώσσα ταξινομεί τον κόσμο του έτσι όπως τον έχει συλλάβει κι επεξεργαστεί πρώτα με τη νόησή του. Με τη γλώσσα ο άνθρωπος βάζει μια τάξη στο χάος της γύρω του πραγματικότητας.

Κάθε λαός σύμφωνα με τη νοοτροπία, τις αντιλήψεις, τον πολιτισμό και την ιστορία του, τις αξίες και τα « πιστεύω » του συλλαμβάνει, οργανώνει και εκφράζει γλωσσικά τον κόσμο με διαφορετικό τρόπο. Μια άλλη γλώσσα δεν είναι απλώς άλλες λέξεις για τα ίδια πράγματα, λέμε οι γλωσσολόγοι. Γιατί τότε η μετάφραση λ.χ. από τη μια γλώσσα στην άλλη θα ήταν απλό παιχνίδι. Και, βέβαια, αυτό δεν συμβαίνει. Κάθε γλώσσα, επανερχόμεστε στον Saussure , είναι άλλη ταξινόμηση του κόσμου. Να γιατί κάθε γλώσσα είναι πρώτα και πάνω απ' όλα εθνική ταυτότητα· η έκφραση της σύγχρονης ύπαρξης και της ιστορικής μαζί διαδρομής κάθε λαού , δηλ. η ταυτότητά του. Γι αυτό και η πιο ουσιαστική προσέγγιση ενός πολιτισμού , ενός λαού, μιας κοινωνίας, περνάει πάντα μέσα από τη γλώσσα. Τα γλωσσικά σύμβολα αποκαλύπτουν με τον πιο εύγλωττο τρόπο τη νοοτροπία, την ιστορία, τη σκέψη και τη στάση ενός λαού απέναντι στον κόσμο.

Γ. Μπαμπινιώτης

ΕΡΓΑΣΙΕΣ

1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τα στοιχεία δομής και τον τρόπο / τρόπους ανάπτυξης της 1^{ης} παραγράφου .
2. Για κάθε υπογραμμισμένη λέξη να γράψετε μια συνώνυμη που δε διαφοροποιεί το νόημα του κειμένου.
3. Ποια άποψη υποστηρίζει στο παραπάνω κείμενο ο συγγραφέας και με ποια επιχειρήματα την αιτιολογεί ;

Σχεδιαγράμματα → ΘΕΜΑ: Η ΓΛΩΣΣΑ

Ορισμός: (βρείτε την ερμηνεία από το λεξικό σας ή το ηλεκτρονικό λεξικό από την Πύλη για την ελληνική γλώσσα)

.....

.....
.....
.....
.....
Αξία Γλώσσας:

- Αποτελεί βασικό όργανο επικοινωνίας. Με αυτή οι άνθρωποι έρχονται σε επαφή, ανταλλάσσουν ιδέες, πληροφορίες, ενημερώνουν και ενημερώνονται για διάφορα ζητήματα.
- Είναι ο σημαντικότερος φορέας της ανθρώπινης σκέψης. Η γλώσσα καθορίζει και καταγράφει μέσα στις λέξεις και στις προτάσεις τα αποτελέσματα της διεργασίας της σκέψης.
- Αποτελεί μέσο έκφρασης των συναισθημάτων. Η γλώσσα συνιστά παράγοντα κοινωνικοποίησης, αφού μέσω αυτής οι άνθρωποι γίνονται πιο οικείοι.
- Συντελεί στην ανάπτυξη του πολιτισμού. Η ανάπτυξη των γραμμάτων, των τεχνών και των επιστημών πραγματοποιείται με την αρωγή της γλώσσας.
- Δίνει στο άτομο τη δυνατότητα να καλλιεργήσει και να ικανοποιήσει τη φιλομάθειά του.
- Βοηθάει στην μετάδοση της παράδοσης. Είναι το κύριο χαρακτηριστικό ενός λαού. Τα επιτεύγματα ενός λαού ταξιδεύουν στην ιστορία με τη συνδρομή της γλώσσας.
- Συμβάλλει στην επικοινωνία των λαών.

Ο χαρακτήρας της ελληνικής γλώσσας:

- Έχει μακραίωνη και ενιαία παράδοση (40 αιώνες).
- Θεωρείται η πλουσιότερη στον κόσμο.
- Με αυτήν ορίστηκαν για πρώτη φορά επιστημονικές έννοιες, πολιτικά και κοινωνικά φαινόμενα.
- Με αυτήν εκφράστηκαν αριστουργήματα της παγκόσμιας λογοτεχνίας.
- Είναι ποιητική γλώσσα, λόγω της πολυσημίας της.

ΚΡΙΣΗ της γλώσσας : (Ωστόσο στις μέρες μας είναι γεγονός....)

Αίτια : (να αναλύσετε τουλάχιστον τέσσερις αιτίες)

Δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις

☞ **ΑΣΚΗΣΗ:** Στις παρακάτω περιόδους να υπογραμμίσετε τις δευτερεύουσες **ειδικές, βουλητικές και ενδοιαστικές προτάσεις**, να βρείτε το σύνδεσμο εισαγωγής τους, τη λέξη ή φράση εξάρτησης και να προσδιορίσετε το συντακτικό τους ρόλο.

1. Αναγγέλθηκε από τα μεγάφωνα ότι αναχωρεί η πτήση για Ολλανδία
2. Αποκλείεται να μην γνώριζες την αλήθεια.
3. Είναι ντροπή να του επιτίθεσαι μ' αυτόν τον τρόπο.
4. Πρόσεξε μη σε ξεγελάσουν και σου πάρουν το κινητό.
5. Ένα μόνο την απασχολεί, ότι πρέπει να σταματήσει το κάπνισμα.
6. Ο κατηγορούμενος υποστήριξε ότι είναι αθώος.
7. Οι εργαζόμενοι προχώρησαν σε απεργία με την προσδοκία να ικανοποιηθούν τα αιτήματά τους.
8. Ο δήμαρχος ανακοίνωσε ότι στην πόλη μας θα αναγερθεί εμπορικό κέντρο.
9. Ήθελε να πάρει υποτροφία για Πανεπιστήμιο της Αμερικής.
10. Είχε πάντοτε την αγωνία, μήπως δε γράψει καλά στο διαγώνισμα.
11. Το συνήθιζε πολύ αυτό, να τρέχει κάθε πρωί.
12. Πρέπει να σου μιλήσω.
13. Απαγορεύεται να καπνίζετε σε δημόσιους χώρους.
14. Απαγορεύετε να καπνίζουν οι έφηβοι;
15. Αυτό τον ανησυχεί, μήπως επιδεινωθεί ο καιρός.
16. Ο φόβος μη γίνουν επεισόδια ανάγκασε την αστυνομία να λάβει αυστηρά μέτρα ασφαλείας.
17. Κάθε μέρα είχε την ίδια φοβία, μήπως ανακαλύψουν την απάτη.
18. Του έκαναν μια πρόταση, να δουλέψει μαζί τους.
19. Κοίταξε μην τιμωρηθείς με τα ψέματά σου.
20. Μου έδωσε το λόγο του, πως θα προσέχει μήπως πάθει κάτι κακό.

